

Trys pasiūlymai

Praejusių metų rugpjūčio mėnesį žinomas sovietinės ideologijos teoretikas K. Zarodovas buvo paskelbęs „Pravdoje“ straipsnį, kuriame primygtinai siūlė Vakarų valstybių komunistų partijoms sekti Sov. Sąjungos pėdomis ir siekti valdžios kruvinos revoliucijos keliu. Buvo kalbama, kad prieš tai jis turėjo ilgą pasikalbėjimą su L. Brežnevu ir buvo gavęs iš anksto jo pritarimą.

Vakariečiai komunistai tuo patarimu per daug nesusižavėjo. Sov. Sąjungos XXV kongreso metu kai kurie iš jų pasisakė už „demokratinę“ komunistą, tuo būdu, bent iki patekimo į valdžią, atmesdami revoliucinį metodą.

Kremliuje apsižiūrėta, kad K. Zarodovo per toli nueita. Ypačiai tai paaiškėjo po nesėkmingo bandymo įsigalėti valdžioje Portugalijoje. Todėl balandžio 20 d. toje pačioje „Pravdoje“ vėl pasirodė straipsnis, pasirašytas kito teoretiko, V. Zagladino. Jis jau gieda iš kitos operos. „Mechaniskas pagėdžiojimas kitos šalies partijos metodų yra nepriimtinas“, rašo Zagladinas. Kiekvieno krašto komunistų partija turinti siekti valdžios savais keliais.

„Sąlygos dviejuose kraštuose niekada nėra panašios. Organizuojant visuomenės pertvarkymą, turi būti atsižvelgta į tautos istoriją, tradicijas, charakterį, kultūrą ir t. t.“

Teisingi žodžiai. Tik galia, kad jie pasakyti tiksliai tada, kai Zarodovo siūlomąja kruvinąja revoliucija Vakaruose niekas nesusižavėjo. Dar labiau galia, kad šis protišnėsinis metodas siūlomas tik toms tautoms, kurių tuo tarpu sovietai savo aštriomis nagais negali pasiekti. Ar tai nepripažinti pasakėdies apie lapę ir vynuogę?

Kodėl Zagladinas nieko nesaiko apie tas tautas, kurios yra Sov. Sąjungos glėbyje arba jos įtakoję? Ar Baltijos tautų kalba, papročiai, kultūra, tradicijos ir religija nesiskyrė nuo rusų? O niekas jų nepaklausė, kokiais metodais norėtų įgyvendinti socializmą ar kitas reformas savo šalyse. Tur būt, nedaug ką bendra su Rusija turėjo ir, sakysim, Rytų Vokietija, jeigu jos priežiūrai reikėjo pasiūlyti daugiau kaip 40 R. armijos divizijų.

Būdinga, kad tą pačią dieną Albanijos komunistų laikraštis „Zeri i Popullit“ paskelbė straipsnį, kuriame sakoma, kad Sov. Sąjungos Europos sąjungininkai pasidavė tik jos provincijos, Rytų Europos kraštuose rusai elgiasi kaip kolonistai. Tie kraštai, esą, negali turėti ne tik nuosavos valdžios, bet ir vidaus politikos. Jų vadai esą tik iki tol toleruojami, kol jie vergiškai klausosi sovietų imperialistų nurodymų.

Stabtelėkime dar truputį prie aukščiau minėtos Rytų Vokietijos, kurios didelę gyventojų dalis yra atsidūrusi Vok. Vokietijoje. Tai yra panašūs pabėgėliai, kaip pvz. buv. Palestinos gyventojai arabų kraštuose. Nors jie nekenčia tokio nepatogumų ir skurdo, bet yra netekę savųjų namų ir turto.

Ir štai „Frankfurter Allgemeine“ (bal. 20 d.) žiniomis, Vokietijos parlamento atstovs von Wrangel (CDU) pasiūlė, kad Jungtinių Tautų rudens sesijoje būtų išnagrinėtas pabėgėlių iš Rytų Vokietijos ir Rytų Europos bloko valstybių atstovų balsas. Šitie pabėgėliai turi tokias pat teises, kaip Palestinos Išlaisvinimo Organizacijos (LPO) vadai Arafat, kuriame buvo leista išdešyti savo reikalavimus J. Tautų posėdyje. Von Wrangel nuomone, turėtų būti sudaryta tam reikalui speciali pabėgėlių delegacija, kuriai galėtų vadovauti pvz. rašytojas A. Solženicynas. Į ją įeitų, be abejo, ir Baltijos valstybių atstovai.

Jeigu tokia delegacija būtų J. Tautose priimta ir išnagrinėta, tai galima būtų pasakyti, kad Zagladino žodžiai nėra diplomatinė meškerė nepatyrusioms Vakarų komunistų partijoms pasigauti.

Lucanus

BALTARUSIŲ ŠVENTĖ

Bradfordo „Telegraph & Argus“ (bal. 8 d.) įsidėjo iliustruotą Bradfordo baltarusių kolonijos nepriklausomybės šventės aprašymą. Toji nepriklausomybė buvo paskelbta 1918 m. kovo 25 d., bet jos gyvenimas buvo labai trumpas. Vyresnieji kolonijos nariai nori pasistatyti savo bažnyčią ir laikyti kalbą ir papročius. Tačiau jaunimas galvoja, kad asimiliacija yra neišvengiama.

PRANO URBONO motinai
Lietuvoje mirus, reiškiau
nuoširdžią užuojautą

S. Boskiskis

ISMETĖ IŠ RASYTOJŲ SĄJUNGOS

The New York Times pranešė, kad Feliks Dekster, Lietuvos žydas, rašytojas, vertėjas iš lietuvių kalbos, buvo išmestas iš Rasytojų Sąjungos, spėjama, dėl jo dalyvavimo samizdato žurnale „SSSR žydai“.

ISMĖYTOS PROKLAMACIJOS

1976 m. sausio pirmomis dienomis Maskvos automobilių fabriko „Lichačev“ rajone buvo išmėtyti lapeliai, pasirašyti NTS—Narodno—Trudovoj Sojuz (Liaudies Darbo Sąjunga). Be kita ko, ten rašoma:

Piliečiai! SS KP XXV-sis suvažiavimas — tai dvidešimt penktoji grandis, mūsų kraštą sukausčiusi diktatūroje.

Mūsų valstiečio darbą kompartija pavertė pačiu juoduojū, pačiu nedėkinguoju darbu. Krašto maitintojas tapo bežemiuku bernu, baudžiauninku be pado. Jis negali pats spręsti dėl savo darbo. Ne jam priklauso net jo dirbamas plotelis — kiekvieniū metu valdžia gali jį atimti. Jis stumdomas kaip šachmatų „pieška“: jeigu nori išvažiuoti, neduoda pado; jei nori pasilikti, kelia jį į masines gyvenvietes. Už elgetišką atlyginimą jis arija svetimą lauką daugel kartų apmokėtu, bet dar vis ne jam priklausančiu inventoriū.

Mūsų darbininkas, kurio vardu kraštą valdo kompartija, jos monopolio pavergtas. Pasisavinę šeimininko vardą, CK ir Politbiuras sprendžia visų ir kiekvieno likimą. Nuo virškapitalistų valdžios nėra kur pabėgti, prieš ją negalima streikuoti, ant jos negalima skųstis. Žmogus yra paverttas sraigteliu mašinoje, valdomoje nuvaldinto aparato. Be prošaltes yra jo ateitis. Sunkus moterų darbas grūna visų sveikatą ir šeimą. Darbo nuveidimas, nevilnis, gyvenimo tuštuma ir sutrypta žmogaus savigarda stumia į abejingumą ir girtavimą.

Inteligentija verčiama būti režimo tarnaitė. Jos tradicinis uždavinys yra būti visuomenės protu ir sąžine. Tuo tarpu ji verčiama teisinti, stiprinti ir garbinti diktatūrą. Mokslas, kultūra, švietimas, įstatymai, etika — viskas turi tarnauti partijos interesams, stiprinti jos beribę įtaką krašte, platinėti jos įtaką pasaulyje. (ELTA)

PARDUOS PATYRIMĄ

Spaudoje rašoma, kad baigiamos derybos su Sov. Sąjunga dėl instrukcijų, kaip pastatyti gilioje jūroje naftos gręžimo bokštus. Britai šioje srityje jau esą įsigiję didelį patyrimą, už kurį tikisi gauti iš sovietų milijonus svarų. Sovietai nori tokius bokštus statyti toli nuo krantų Kaspijos jūroje. Jie vartosis savo medžiagas ir darbo jėgą, o britai suteiks tiksliai instrukcijas.

POTEEŲ

Tai yra vardas naminės, kuri dar vis populiaru Airijoje. Ji yra spiritinis gėrimas, pagaminamas iš salyklo, bulvių, cukraus ir mielių mišinio. Gėrimo kaina perpus pigesnė, kaip tikrojo whisky. Jo gamintojai teigia, kad poteen veikia ir kaip vaistas nuo daugelio ligų. Vien vakarinėje Airijoje policija sunaikino poteen produktą £3.000 vertės.

UŽSIENIEČIAI MOKA SKAITYTI

Dėl dabartinės infliacijos Anglijoje kaltinami šveicarijos spekuliantai, Briuselio biurokratai, Vašingtono sukčiai, opozicijos oportunistai, biržos makleriai, žydai, itaליקai ir t. t. ir t. t. O žinomas britų žurnalistas B. Levin rašo (Times, bal. 28 d.), kad vienintelė kaltė yra tai, kad užsieniečiai moka skaityti... Jeigu jie skaito, kad milijonus svarų pašalpos gavusio B. Leylando fabriko darbininkai nedirba, o tik streikuoja, tai britų svoro vertė nuo to nepakyla. Žodžiu, kaltininkai yra čia pat namie. Jokie pažadai ir paskolos neišgelbės, jei britų darbininkas nenorės dirbti, o tik gyventi iš svetimo uždario.

RUMUNIA NORI BŪTI LAISVA

Rumunijos prezidentas Ceaucescu, kalbėdamas prof. sąjungų kongrese, pareiškė, kad esą klaidinga galvoti, jog tautinė nepriklausomybė nesiderina su „revoliuciniu internacionalizmu“.

„Tas, kuris negina savo teisių ir laisvę ir nepriklausomybę, užsitarauja būti vergu“, pareiškė prezidentas.

MARŠALAS GREČKO

Balandžio 26 d. staiga mirė Sov. Sąjungos gynybos ministeris Grečko (72 m.), paskutinis antrojo pasaulinio karo veteranas, iškylęs į politines aukštumas. 1973 m. jis buvo išrinktas į Politbiurą, kuriame turėjo didelę autoritetą. Tai buvo tik antros kariškos (maršalas Žukovas buvo pirmas), patekęs į šią politinę instituciją.

Maršalas Grečko buvo kariškosios galios stiprinimo šalininkas, daug kartų viešose kalbose pareiškęs, kad Sov. Sąjungos karinės pajėgos yra neįveikiamos. Jis visą laiką stiprino kariuomenę Rytų Europos kraštuose ir nedelsdamas sūntė sovietų tankus ten, kur pasireikšdavo kokie nors neramumai. Jo įsakymu buvo baigtas ir Čekoslovakijos „pavasaris“ 1968 m., kai Raudonoji armija įžygiavo į Pragę ir likvidavo Dubčeką vyriausybę.

Dauguma politinių sprendimų šiais laikais daroma pasiremiant kariška jėga. Todėl nenuostabu, kad maršalas Grečko, kartu su KGB viršininku Andropovu, turėjo labai didelę įtaką Politbiuro politinių klausimų sprendimui.

Jam mirus, galima laukti šokių tokių pasikeitimų. Galima nors pagalvoti, kad ir Sov. Sąjungos politinė vadovybė ateis jaunesni žmonės, patys nedalyvavę revoliucijose ir todėl mažiau užsispyrę tas revoliucijas kelti kituose kraštuose. Gal pagaliau šiek tiek lengviau atsikvėps ir Sov. Sąjungos, o ypačiai Baltijos kraštų gyventojai, tikėdami, kad Grečko įpėdiniai, vietoj tūkštų, lėktuvų ir atominių bombų, pradės gaminti daugiau kasdieninio vartojimo reikmenų? Gal pro kietai uždarytas Politbiuro duris prasivers nors mažytis tikrojo atlydžio ir taikos spindulėlis? Gal?..

VELYKOS RUSIJOJE

Nuo seno Rusijoje Velykų buvo pati didžiausia metinė šventė. Nors šiandien tas vardas ir panaikintas, bet Velykų tebešvenčiamos labai iškilmingai. Žmonės gamina specialius valgius ir kepa pyragus, kuriuos mėsą į bažnyčią pašventint.

Kai dvi uniformuotos pionierės buvo pagautos su vėlykiniais pyragais prie bažnyčios slenksčio, jos atsakė: „Mes esame ne tik pionierės, bet taip pat ir rusės“. O „Moskovski Komsomolec“ įsidėjo vieno ateisto straipsnį, kuris sakosi gavęs iš jaunos moters laišką su tokiu sakiniu: „Jūs ateistinės paskaitos neturi jokios prasmės; jūs kovojate su vėjo malūnais“.

Moskvos Jelochovskio katedroje Velykų naktį pamaldas laikė patriarchas Pimen. Norint išvengti didelės spūsties, kaip rašo „Times“ korespondentas E. Stevens (bal. 26 d.), užsienio diplomatai buvo įvesti pro šalutines duris. Didelės minios žmonių ir kai kurie užsieniečiai vyko į garsų Trejybės vienuolyną Zagorske, apie 40 mylių nuo Maskvos.

Pastebėta, kad Velykų vienodai švenčia senoji ir naujoji karta. Jaunesnieji, užkalbinti dūlėse prie bažnyčios, atsakė: „Žinoma, mes netikime, bet mes norime įeiti savo „babušku““. Mat, senųjų moterėlių niekas nebepersekoja ir nebebaudžia už įnamų bažnyčių ar religinių vaikų auklėjimą.

Atrodo, kad oficialus Velykų termino pakaitalas Sov. Sąjungoje dar nėra stipriai nusistovėjęs. Vieni jas vadina Margučiu, o kiti Pavasario švente. Tačiau viena yra tikra, kad Prisiškimo šventė tebejauciama rusų širdyse ir Velykų tradicijos toli gražu dar nėra užmirštos.

SPALVOTIEJI SOV. SĄJUNGOJE

Beveik vienintelė vieta Sov. Sąjungoje, kur galima užtikti Afrikos ar Azijos žmones, yra universitetai ir įvairūs institutai. Vien tiksliai Lumumba universitetas Maskvoje, kuriame studijuoja tik spalvotieji ir kuris dar daugelį kraštų nėra pripažintas, turi 5.000 studentų. Universitetas turi šešis fakultetus. Marksizmo-leninizmo kursas oficialiai yra neprivalomas, bet visi priimtieji studentai yra paraginami jį lankyti.

Savaime suprantama, kad universiteto tikslas yra pasiūlyti ir atsilikusių kraštų marksistiškai nusiteikusių įvairių rūšių specialistus, kurie anksčiau ar vėliau užims vadovaujančius postus. Iš dalies toji politika pasisekė. Tačiau būna ir priešingų rezultatų. Pvz. vienas afrikietis taip išsireiškė: „Jeigu norite išauklėti gerą komunistą, pasiųskite į Paryžių, o jei norite kapitalisto — siųskite į Maskvą“.

Romo Kalantos savaitė

Gegužės 14 dieną sueina ketveri metai, kai jaunuolis ROMAS KALANTA Lietuvoje, Kaune, kęsdamas ugnį, reikalavo Lietuvai laisvės ir dėl jos mirė.

Gegužės 18-19 d. d., laidojant didvyriškai mirusį, dešimtis tūkstančių jaunuolių Kaune, nešdami tautines vėlavas, kartojo ir kartojo velionio mestą šūkį — Laisvės, Laisvės Lietuvai!

Demonstrantai sovietinio saugumo pareigūnų buvo žiauriai mušami, areštuojami ir teisiami. Po to, Kalantos pavyzdžiu, deginasi dar 10 žmonių.

Šiems didvyriškiems žygiams prisiminti ir aukoms pagerbti šių 1976 m. gegužės 9-15 — SKELBIAMA ROMO KALANTOS SAVAITĖ.

Visuomenė, ypač jaunimas, kviečiama viešai prasmingai paminėti šiuos įvykius.

Vyriausios Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas

Laisvės traukinys

Amerika šiais metais mini dviejų šimtų metų nepriklausomybės sukaktį. Į tą minėjimą dedasi visos etninės grupės, sudarančios vadinamąją Amerikos tautą ir valstybę. Jų tarpe ir lietuviai. Ta proga laikas nuo laiko įsidėmė būdingesnius JAV lietuvių spaudos pasisakymus, nes, tur būt, sunku būtų surasti nors vieną Europos lietuvių, kuris neturėtų Amerikoje giminių ar artimesnių draugų. Daugelis jau tankėsi ten, ir grįžo susižavėję didžiuoju laisvės kraštu.

Laisvė yra charakteringiausias Amerikos bruožas. Dėl jos kovojo pirmieji ateiviai, iš dalies tebekovojama dar ir šiandien.

„Draugas“ (Nr. 58) savo vedamajame, pasirašytame P. S. inicialais, šitaip pasisako apie Amerikos laisvės kovas:

„Per Ameriką jau keliauja vadinamasis „laisvės traukinys“. Tai simbolis pavaizduoti daugeliui įvairių tautų kilmės pranašų, kurie keliauja visokiomis priemonėmis, ieškodami laisvės, kurdamiesi savo gyvenimus ir užtikrindami ateitį dabartinėms kartoms. Laisvės traukinys — tai tik vaizdas drąsaus veržlumo, ieškant laimės. Vieni tą laimę suprato laisvę išpažinti tikėjimą, kiti — gyventi be prievartos ir svetimųjų valdžios, treči ieškodami aukso ir žemių, dar kiti traukiami nuolatinio nerimo rasti ką naujo. Tose varžybose dalyvavo ne viena kuri tauta, bet daugelio tautų atstovai, tarp jų ir šimtai tūkstančių lietuvių, pasitraukusių nuo rusiškų prievartos ir norėjusių bent laikinai savo pragyvenimą užsitikrinti nežinomoje žemėje.“

Septynios DIENOS

— Maskvoje mirė Varšuvos paktą karinių pajėgų štabo viršininkas ir Čekoslovakijos invazijos vadas gen. S. Štemenka.

— Arkiv. Luigi Poggi, specialus Vatikanu pasiuntinys, atvykęs į Varšuvą veda derybas su Lenkijos vyriausybe ir bažnyčios atstovais.

— Vengrų pulkininkas Lajos Haima, kuris buvo pagautas fotografuojant britų atominio fabriko įrengimus prie Readingo, yra baigęs Frunzes karo akademiją Maskvoje. Jis skaitomas vienas geriausių Varšuvos paktą karinių ekspertų. Manoma, kad jis įsivėlė į šnipinėjimą Maskvos pareidymu.

— Rytų ir centrinėje Prancūzijoje per Velykas snigo ir buvo labai šalta.

— Į Maskvą buvo atvykęs Egipto prekybos ministeris Tewfik, pasirašyti prekybos sutarties, kuri buvo padaryta prieš draugiškumo sutarties nutraukimą.

— D. Britanijoje šiais metais yra sausiausias pavasaris nuo 1780 m., kai pradėti meteorologiniai stebėjimai. Jau daug kur trūksta vandens.

— Prancūzijoje žymiai padidėjo jaunuolių (17-20 m. amžiaus) savijudystės.

— Sov. Sąjungoje kalbama apie naujų mokyklos baigimo egzaminų sistemą. Iki šiol egzaminų temos atsiunčiamos iš anksto, ir daugelis jas išgauna už kyšius.

— Nors Helsinkyje buvo sutarta dėl laisvų radijo transliacijų, bet sovietai ir toliau trukdo „Laisvės“ ir „Laisvos Europos“ stotis — pranešė jų vedėjas S. Mikelson.

— Kinijos ekspertai remontuoja Egipto ginklus ir lėktuvus, kurie buvo pirkti Sov. Sąjungoje. Reikalingos dalys teikiamos nemokamai.

— R. Bowdidge kontrabandos keliu išgabeno iš Anglijos ir Belgiją 500 tonų sviesto. Už tai jį belgų teisėms už aktyvų nuteisė 30 metų kalėti ir £700.000 baudos.

— Rytų Vokietijos laikraštis „Unsere Zeit“ rašo, kad labai daug vokiečių, persi-

Šio laikotarpio istorija nėra tokia lengva ir šviesi, kaip ji atrodo dabar. Ir Amerikos istorija atžymėta kovomis, kai dėl religinių laisvų pasitraukę nenorėjo laisvės pripažinti kitių tikintiesiems. Vadinami pativistai (čigainiai) pasižymėjo net labai šurkšteliais naujųjų ateivių persekiojimais, nors jų pačių tėvai ar seneliai neseniai buvo surengę jų laisvei pagrindus. Atvykėliai iš Europos ar jų vaikai nenorėjo pripažinti šabuvams (indėnams) pilnų teisių, patys tapdami jų viešpačiais. Vergijos negandas nebuvo amerikiečių išradimas, bet jos paveldėjimas dar šiandien slegia Amerikos sąžinę.

Tačiau Amerika nesustojo prie šių nemėtų kraštutinių. Jos gyventojai — tiek ateiviai, tiek jų vaikai, tiek nuo seniau įsigyvenusieji šiame krašte — pamazū taisė paveldėtą medalių, atitaisinėjo skriaudas, plėtė tikrąją laisvę ir ryškino asmenų vertės pažinimą. Nūnai Amerikos laisvės traukinys jau gali suvesti visi kartu ir laisvai keliauti, laisvai planuoti savo kelionės galą ir ieškoti galimų kurti naują gyvenimą. Jei dar ir antrojo nepriklausomybės šimtmečio pabaigoj yra blogybių ir neteislingumo, už tai atsako laisvės besinaudojantieji ar laisvės tinkamai nesuprantantieji šio krašto piliečiai.“

KAS VIESPATAUJA KREMLIUJE?

„The Observer“ (bal. 25 d.) įsidėjo vedamąjį, pavadintą „Brežnevo buidogas“. Jame rašoma:

„Kaip tinkamai suderinta, kad per pusiau religines Lenino gimtadienio iškilmes Maskvoje pagrindiniu kalbėtoju buvo paminėtas KGB viršininkas, Lenino įsteigtos Čekos testėjas. Kaip charakteringa, kad iškilmėse dalyvavęs Brežnevas neįžvelgė nieko bloga, pavesdamas slaptosios policijos viršininkui kalbėti į tautą ir nustatyti krašto užsienio politiką.“

Toliau papasakojama, kaip Andropovas, būdamas ambasadorium Vengrijoje, 1956 m. numalšino vengrų sukilimą ir kaip jam po to buvo pavesta prižiūrėti visų Rytų Europos valstybių ištikimybės reikalus.

„Paskutiniaisiais metais, kaip KGB viršininkas, jis yra atsakingas už disidentų ir žydų persekiojimą, kuris sukėlė pasipiktinimą Vakaruose. Ir šiam profesionalui persekiotojui pavesta pranešti, kad, nors Rusija neketinanti kisti į svetimų valstybių reikalus, ji visada padėsianti toms tautoms, kurios kovoja su kolonizatoriais ir su užsienio išbrovėliais.“

Ar tai nėra įrodymas, kas Kremliuje groja pirmuoju smulku, jeigu net Lenino gimtadienio proga parenkamas kalbėti KGB viršininkas ir jam pavadama pranešti pasauliui, kaip Sov. Sąjunga tvarkysis su savo kaimynais.

kelusių iš Lenkijos ir Vokietiją, nori grįžti atgal.

— Balandžio 27 d. pirmas britų tanklavis išplaukė į Vokietiją su šiaurės jūros nafta. Numatoma šiais metais eksportuoti naftos už £50 milijonų.

— Jugoslavijoje įvyko savisaugos prieš invazinį manevarą, kuriuose dalyvavo apie milijonas žmonių. Juose civiliai gyventojai buvo apmokomi, kaip gintis partizaniniu būdu, jei kraštas staiga būtų užpultas. Kariuomenė manevarose nedalyvavo.

— Anglijoje bulvių kaina yra beveik dvigubai didesnė, negu obuolių (20-24 p.).

— American Foreign Service Association prezidentas J. Hemmenway pareikalavo išsiųsti iš Amerikos sovietų ambasadorių, jei Maskvoje nebus sustabdytas trumpų bangų vartojimas, kuris žaloja JAV ambasados tarnautojų sveikatą.

EUROPOS LIETUVIS —

LITHUANIAN WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain by the Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. Tel. 01-7272470 Registered as a newspaper at the Post Office.

Leldžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė.

Redakcija rankraščių talso ir trumpina savo nuolius.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarė, negrąžinami.

Prenumeratos kaina metams 8,50 sv.; pusel metų — 4,50 sv.; dolerio kraštuose — 19,50 dol. metams; Vokietijoje — DM 45.

Už laikraštį kieno nors spausdinamųjų skelbimų turinį nei leidėjas, nei redakcija nedėmia atsakomybės.

Vienoj skiltyje įdėto skelbimo kaina 2,00 sv. už colį. Didesnį skelbimą atitinkamai brangiau.

Tobulo darbo autorius

Alfonsas Giedraitis

Jurgis Gilauda, **PAGAIRE**. Premijuotas romanas. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Spausdinio „Draugo“ spaustuvė, 1975. Apšankas dail. A. Korsakaitės-Suškuvienės. 270 psl. Kaina \$4.50. Tiražas nepažymėtas.

Žiūrint pavergtos tautos plačiašakių kančių apimtį, romanas — tikrai maža iškarpa, epizodas; o vis dėlto prilygtantis pavienio žmogaus jungtiniam šeimoms romanui, kurio jauniausias, bet idėjinis vertybų vyriausias veikėjas — vaikų darželio auklėtinis Tadukas Gintalas, dėl netinkamo gydymo, savo trumpą gyvenimą užbaigia mirtimi.

Romanas pradamas be įžangos — per regimo sapno atpasakojimą, kaip simboliu šio romano idėinei prasmei. Dialoguose nėra refrenų, sakiniųose — monotonijos, nė vieno nereikalingo žodžio ar kitokios rūšies patoso. Taip pat veikale nesišvaistoma pigiomis frazėmis, o liečiant esminius dalykus, autorius neparodo savo asmeniškų tendencijų bei šališkumo. Tai pasaulinio rašytojo savumai, kurie bus išskirti irgi ne savųjų, bet svetimųjų — Čiurlionio pomirtinė tvanka!

Tai tik dalis čia išvardintų reikalavimų geram romanui parašyti; jų yra ir daugiau, ir juos išpildęs, autorius pasiekė tobulę romanų kūryboje.

Nors dar ne visi literatūros vertintojai supranta, kad rašytojas nėra kalbininkas, kaip ir kalbininkas nėra rašytojas, bet šio romano ir kalba gera, jeigu neskaityti labai retai pasitaikiusių paakaidėlių, kurių net patys kalbininkai, taipgi raštų peržiūrėtojai, ne visada išvengia, pvz., subtyli (196 psl.) t. b. subtili; aukštajam danguje (253), t. b. aukštajame danguje. Ee to, šie du sakiniai prašytie prašosi sujungiami į vieną: „Tais vakarais, kada Ramūnė užtrūkdavo savo ceche ir grįždavo namo vėlai, kada nebūdavo namuose tėvo, kuris dažnai ėjo draugovinio pareigas, patruliuodamas gatvėse. Ulba turėjo rūpintis savo broliu“ (66, 67). O maišant duomenis su daviniais (44, 57), autoriaus žodžiais tarant, gaunasi „savokų suktinis“ (45), kuris vis dar neblaiviai šokamas mūsų literatūroje ir žurnalistikoje.

Žinoma, lietuviškumo atžvilgiu, gal kai kam atrodo, kad šis romanas galėjo apsieiti ir be troleibuso resorų (127), kolūkių, fermų, kombainų (152), cechų, branžų (26), gazonų (34), brokų (93), reidų (185), dūšių (194, 195), stendų (44, 46, 93) ir t. t. Tokių žodžių mūsų kalboje niekada nebūti, jeigu dabartinėje Lietuvoje bolševikų nebūtų. Betgi šio romano įvykiai vystosi tenai, kur lietuviškumas nuolat atskleidžiamas grynais barbarizmais! Tai ir paties romano veikėjai tik tokiais terminais tegali susikalbėti, o autorius — jų padėti interpretuoti taip, kad mums tas visas šiukšlynas valdžiai atrodytų. Autorius teisus.

Tačiau knygoje yra ir labai pavyzdinių terminų, pvz., blaivyklos autovežimis (81), gydykla (114), vėpūtinys (145), vėjarodė (167), vėtrungė (249), vėrsnė (246) ir daug kitų.

Gera ir korektūra. Tik vienur kitur praleista raidė, kartais jos sukeistos ar pan. Tai, žinoma, smulkmenos. Tikėtina, kad šio veikalo II-ji laida kalbės atžvilgiu bus dar švaresnė.

Kaip autorius meistriškai kuria psichologiškai pagrįstus dialogus, derindamas kalbos stilių su reikiama idėja, aiškiai parodo kad ir šisai pranašingo sapno atpasakojimas.

„Jis sapnavo, kad, už rankos pasiėmęs Taduką, vedą jį nepažįstamo miesto gatvėmis. Aišku, didelis miestas yra Anglijoje, nes žmonės vienas kitam sako „Jes“, o atsako „gudbai!“. Jis ir Tadukas ieško stebuklingo gydytojo, sėka alkimis lenteles prie namų durų ir negali atrasti. Nekantrumas suspaudžia žadą.

Tuo tarpu gatvė važiuoja dviejų aukštų autobusai. Autobusuose vaikai iš viso pasaulio: iš Afrikos, iš Azijos, iš Amerikos. Visi jie skuba pas stebuklingą gydytoją.

— Kur jūs važiuojate? — Jis lietuviškai klausia šoferio, kuris apgretas keista užsienietiška, operetine uniforma, nerimtai.

Tobulai, iki mėlono odos švytėjimo nusiskutęs, vyras supranta lietuviškai ir noriai atsako:

— Pas gydytoją Burkitą.

— Ir mes ten pat, — tuoj pat skuba pasakyti Gintalas.

Operetiškai apsirengęs šoferis maloniai nusišypso. Lyg galėdamasis, kad jo atsakymas nuliūdins užsienietį, šoferis atsako: — Deja, mister, visos vietos autobuse užimtoms.

— Tai bent antrame aukšte, — gudrauja Gintalas.

— Antrame aukšte specialūs ligoniniai, — atsako šoferis.

— Ir mes tokie esam.

— Antrame aukšte, mister, tikrai tie, kurie tikli Dievą, — maloniai paaiškina šoferis.

— Ir mes, ir mes, — rėkia Gintalas.

Dviaukštis autobusas nuvažiuoja, jų nepriėmęs, palikęs karčių degalų dvoksnį (142, 143).“

Veikale apstu aforizminių minčių, nuskandžių buities esmę, pradedant genijum ir baigiant šiuolaikinio žmogaus ribotumu. Tai autoriaus de profundis. Tepacituosiu čia tik porą kraštutinių.

„Pergalė nėra prisirišimas. Pergalė yra atsirišimas, nuo viso svieto atsikabinimas (195). Viskas pasaulyje kvaile. Kvaile yra ta mintis: galvoti, kad pats esi kvailas“ (180).

O štai būdingas epizodas, nusakantis mūsų liaudies genialią išmintį.

„O žinot ką, — Timinskas nusijuokė, — visi tie senyvi su stiklinėmis alkūmėmis tėvai! Cha-cha-cha! Mūsų brangūs tėveliai! Seniai įdomūs ir gudrūs. Buvo taip, madingi, prieš penkerius metus. Man teko rengti stendus viename kolūkyje. Kažin koks žymūniškas renginys ar kas nors iš to kalibro. Prieina prie manęs senis ir pasveikina. Ir kaip? Pagarbina! Šitaip: Tegū bus pagarbintas draugas Leninas! Maniau

senis išdykauja, ir neleistinai išdykauja. Kur tau! Posakis sutapo, pasakė man vietiniai, su antireliginio paskaita. Jeigu neteko prasmės sena tradicija, jos vietoje štai kita su naujais rūbais. Įvairių žmonių turime, pagalvojau, mūsų mažoje respublikoje.

Po valandėlės jis baigė pokštaujanti tonu:

— Po poros metų vėl esu toje pat fermoje. Nuotaikingo senio nebėra. Mirė. Ir prieš mirtį jis tvirtino, vaizduokis, drauge instruktore, kad jo šūkis buvo giliai širdy. Kad tas šūkis: „Tegu bus pagarbintas Jėzus Kristus!“ Tai aš jus, kvaillius, apgaudinėjau, sakė senis prieš mirtį, kad galėčiau gyventi gimtame sodžiuje“ (162).

Net talentingoji ateizmo propagandistė — keliaujanti paskaitininkė Ramūnė Gintalėnė, išsigandusi savo dukrelės Ulbos gimto religingumo, sušunka „Dieve mano!“ (174). Tai ženklas, kad tokių dukrelių ir sūnelių bus milijonai! Kyla jaunoji karta, kurios sielų suvelnėjusio bolševizmo kulkos nepasiekė!.. Tokių linksmą žinią skelbia šio romano turinys tiems, kurie sugeba skaityti ir tarp eilučių...

Šis premijuotas romanas atlieka didelę misiją visur ir visoje mūsų tautoje, todėl vertinas į kitas kalbas ir laikytinas mokslinių institucijų bibliotekose. O pats šio didelio vertingo veikalo autorius — rašytojas laureatas Jurgis Gilauda, kaip pasiekęs tobulę veikalo kūryboje, amžinai gyvens mūsų tautoje ir pasaulinėje literatūroje.

Antanas Miškinis

Lakštingala

Toli nuo čionai geležinkeliai,

Magistralės atstu nuo čia.

Ciauškę savo kalba, lakštingala,

Ligi paryčių nakčia.

Ramu čia tau — puikiausia.

Ežere baigia tirpti sietynas ir mėnuo.

Tyla. Nė šuva nesuviaukis,

Miega volungės, miega varnėnai.

Kol negiedi, purpsi ir landžioji

Po krūmyną žaliąjį šitą —

Kukli, paprasta, kaip Donelaičio

„Metuose“ tu aprašyta.

Šiuos krūmuos gražiai įsikūrusi —

Vėl užliubi, net širdį veria.

Kas tau katastrofos jūrose

Ar lėktuvų avarijos?

Ne tai, kad tu mus palinksmini,

Tu leidi trumpam užsimiršti.

Kas po našta šią akimirką linksta,

Kas gimsta, o kas jau miršta.

Gal taip reikia... Tačiau argi nieko

negaila,

Aprimus pasauliui nakčia?

Išsiklausiau, kaip kadais Jogaila.

Tu švilpauji, pridedi „tik, tik, tik, čiak,

čiak...“

Leninas Zueriche

Tokiu vardu ką tik pasirodė naujas Solženycyno veikalas. Iš tikrųjų tai yra ištraukos iš jo knygos „Rugpjūtis 1914“, kuri dar nėra baigta rašyti.

Zueriche Leninas gyveno nuo 1916 m. vasario iki 1917 m. balandžio, kol vokiečiai užblombuotame vagone persiuntė jį į Rusiją, kad ten suktų revoliuciją.

Skaityta, kad tai yra viena labiausiai pasisekusių knygų apie Lenina, išverstą į anglų kalbą. Solženycinas, daugiausia vadodamas paties Lenino žodžius, parodė jį toki, koks iš tikrųjų jis buvo. Pavaizduoti ir jo privatus gyvenimo momentus: draugystę su milijonierium Parvus ir Inessa Aramond, vienintelę moterį, kurią jis tikrai mylėjo.

Nors Leninas priėmė iš kapitalistų pinigų, bet jis juos panaudojo revoliucijos reikalui. Nors jis mylėjo Inesą, bet pasiūkio su Krupskaja, kuri jam padėjo revoliucijos darbe. Tačiau tie dalykai nėra mimi oficialioje sovietinėse biografijose, nes tai galėtų priartinti Lenina prie paprastų mirtingųjų. Pasak David Floyd (D. Telegraph, balandžio 22 d.), sovietai rizikavo nuvainikuodami Stalina ir apšaukdami jį masiniu žudiku, bet jie niekada negalėjo priskirti Leninui „žmogiškųjų nuodėmių“, ir sumažinti jo nežemiškąją garbę.

Knyga baigiama K. Radeko žodžiais, kuriuos jis pasakė susitaręs su Leninu, kaip nusilepti Vokietijos paslaugą dėl jo grąžinimo į Rusiją. „Vladimirai Iljčau, po šesiu mėnesių mudu būsime arba ministrai kėdėse, arba kartuvėse“, pasakė Radekas.

Kaip atrodytų šiandien pasaulis, klausia minėtasis D. Floyd, jeigu būtų atsitikusi antroji galimybė?

ATVYKO DAIL. VL. ŽILUS

Dail. Vladas Žilius ir žmona Ida š. m. kovo 10 d. paliko okupuotą Lietuvą ir lėktuvu iš Maskvos atskrido į Vieną. Apisprendę vykti į JAV, dokumentams tvarkyti atvyko į Romą. Čia kovo 30 d. Lietuvos atstovybėje prie šventojo Sosto susitiko su Romos lietuviams ir ilgai pasikalbėjime nusakė savo odisejos kelią, kol pasiekė laisvuosius Vakarų.

MIRĖ GEN. M. RĖKLAITIS

Mikas Rėklaitis, kūrėjas-savanoris ir Lietuvos kariuomenės divizijos generolas, mirė kovo 31 d. Čikagoje, sulaukęs 79 metų amžiaus. Velionis, baigęs Maskvos karo mokyklą, dalyvavo kovose prieš austrus ir vokiečius. Grįžęs Lietuvon, organizavo Alytaus apskrities miliciją ir 1919 m. įsijungė savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Už pasižymėjimą kautynėse apdovanotas Vyčio Kryžium. Nepriklausomybės metais buvo I pėstininkų pulko ir III pėstininkų divizijos vadu. 1939 m. vadovavo lietuvių komisijai derybose su sovietų atstovais dėl jų igulų įvedimo, 1940 m. lydėjo ministrį pirmininką A. Merkį į Maskvą. Sovietams okupavus Lietuvą, buvo kalintas Kauno kalėjime.

Su lietuviais pasaulyje

„TĖVISKĖS AIDAMS“ 20 M.

Australijoje ALK Federacijos valdybos leidžiamam savaitraščiui „Tėviškos Aidai“ vasario 11 d. sukako 20 metų. Pirmasis redaktorius buvo kun. dr. P. Bačinskas. Šiuo metu laikraštį redaguoja Anglijos lietuviams gerai pažįstamas kun. Pranas Daukšys. Geros sėkmės, žengiant į trečiąjį dešimtmetį.

LIETUVIŲ KALBA AUSTRALIJOJE

Melbourne, Australijoje, veikia lietuvių kalbos kursai Viktorijos švietimo skyriaus gimnazijų sistemoje. Kursai buvo įsteigti Lietuvių Akademines korporacijos „Romuva“ iniciatyva bei pastangomis ir veikia nuo 1971 metų. 1975 metais kursais pasinaudojo 48 ir 8 neakivaizdiniai mokiniai.

Visi Australijos universitetai (14) oficialiai pripažįsta šiuos kursus. Vadnais, lietuvių kalba yra traktuojama lygiom teisė su kitomis svetimomis kalbomis, pvz. prancūzų ar vokiečių, ir tuo įgalina baigusius įstoti į bet kuri Australijos universitetą.

St. St.

TRETIEJI VAINIKAI

Išėjimo 30 metų sukakčiai atžymėti skirta poezijos knyga „Tretieji Vainikai“ pasirodė 1975 metų pabaigoje. Knygoje dalyvauja 51 autorius. Antologiją redagavo redakcinė komisija: Paulius Jurkus, Anatolijus Kairys ir Pranas Naujokaitis. Gana gausu jaunų poetų, kurių dalis dar net su atskirais knygomis nėra pasirodę. Išleido Dialogo leidykla. 288 psl., kaina 6.00 dol.

MAZURKEVICIAI IR JURASAI TORONTE

Pastaruoju metu iš pavergtos Lietuvos buvo išleisti smuikininkai — Danutė Pomerancaitė-Mazurkevičienė ir Juris Mazurkevičius, red. Aušra-Marija ir rež. Jonas Jurašai. Pirmieji du gyvena Toronte, antrieji — Niujorke. Anapilio taryba ryžosi šias dvi meno bei kultūros pajėgas suvesti į bendrą popietę bei surengti jiems lyg ir sutiktus balandžio 11 d. Ir taip Verbu sekmadienį Anapilio salėje p. p. Mazurkevičiai atliko iškilų smuikų koncertą, o p. p. Jurašai — žodinę dalį. Tai buvo nepaprastai puikus derinys, sudaręs labai iškilą, jaudinančią atgailą.

Plačiai šią kultūrinę popietę aprašė „T. Žiburiai“ (Nr. 16).

LITERATŪROS VETERANAS

Vyriausias iš gyvųjų lietuvių rašytojų šiuo metu yra Juozas Švaistas (Ealčiūnas), kuriam kovo mėnesį sukako 85 metai. Vieną iš daugelio jo romanų (Dangus debesyse) yra išleides ir Nidos klubas. Šiuo metu rašytojas gyvena Los Angeles, Kalifornijoje. Gražią jo gyvenimo ir darbų apžvalgą „Draugo“ kultūriniam priede pateikė B. Raila.

LAISKAS ČIKAGOS KARDINOLUI

Čikagos lietuvių studentų grupė — atelitininkai, skautai ir kiti š. m. kovo 19 d. prie Sv. Vardo katedros surengė 40 valandų budėjimą-vigiliją, kurios metu garsiai skaitė „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką“ lietuvių ir anglų kalbomis. Budėjimas buvo skirtas atkreipti viešumos dėmesį į religijos persekiojimą sovietų pavergtose Lietuvoje ir paminėti ketvirtąsias „Kronikos“ metines. Dėlto buvo dalinami atitinkami lapeliai. Skaitymui buvo įrengta pakyla prie didelio lietuviško kryžiaus. Budėjimą iniciatoriai norėjo rengti katedroje, bet negavo leidimo. Jie tikėjosi paramos bei dėmesio iš kardinolo Cody, bet nesulaukė. Dėl to sambūris „Jaunimo Žygis už Tikėjimo Laisvę“ parašė jam laišką, išreiškiantį apgailėjimą. Štai laiško tekstas.

His Eminence John Cardinal Cody, D. D., Ph. D., J. C. D., Archbishop of Chicago, 1555 North State Parkway, Chicago, Illinois 60610

Your Eminence:

We deeply regret Your lack of understanding and concern for the suffering of Lithuanian Catholics as shown by Your recent refusal to show any interest in the Forty Hour Prayer Vigil at the doors of Your Cathedral on March 19-21st.

It was not only a cause of deep disappointment for the young Catholics of Lithuanian descent living within the limits of your Archdiocese. Such incidents weaken the position of all those Lithuanians in the free world who are trying to defend their conviction that the Church is a community of brotherly love and strengthen the voices of atheists who see in it only an instrument of financial and political power in the hands of a few.

We hope and pray that You might be more open and sensitive in the future.

Respectfully, Romualdas Bublys, President

„T. Ž.“

Reik mokėt, reik žinot

(Iš romano „Nesėtų rugių žydėjimas“)

Retos plaukų bangos krinta ant apvalių pečių, juos kutena tarsi vyriškos lūpos. Palenkusi galvą, Deimantė braukia šepetiu, braukia, kol pavargsta ranka, tada šepetį perima į kairę, galvą irgi ton pusėn palenkia ir vėl braukia, šukuoja. Akys įbestos į veidrodį, tačiau ji nemato savęs, sėdinčios ant mikštos kėdutės. Ilgai šlyti gulėjo. Miegai išlakstė po patamę, tačiau keltis buvo sunku. Kai išbudo Renata ir pradėjo pirmiausia kažin ką dainuoti, o paskui visokių niekų klausinėti, Deimantė pasiskundė, kad jai skauda galvą. „Bėk pas močiutę“, — paliepė. Iš tikro, galva sunki, lyg visą naktį būtų akių nesudėjusi. Gal kiek per daug vakar išgėriau, pagalvoja, tačiau tuoj pat tą mintį atmėta. Ne, ne. Tai visai ne dėl to.

— Ačiū, brangusis Albertai, mėlai apsilankyčiau, bet nors užmušk — negaliu, — svetainėje telefonu kalba tėvas. Jis visada kalba garsiai, tiesiog šaukte šaukia į ragelį, ir nuo jo balso visos butas skamba. Gal todėl fabrike jo kabineto paneliai išmušti dirbtine oda, kad skardų balsą prislopintų? — šyptelį netikėtai pagalvojusi Deimantė. — Ką tu, ką tu, ne, ne... Į medžioklę susiruošiau. Tuoj pat išvažiuoju. Atsivėpti noriu, brangusis, juk ką tik iš komandiruotės. Vakar rytą. Ačiū, gerai, sveikiau... Vyriausiąjį inžinierių buvau pasilutęs — nieko. Girdi, šį ketvirtį jokių vilčių. Tada aš pats išsileidau. Ir ką manai, brangusis? Ot šitaip reikia organizuoti... Viską galima gauti, jeigu tik tam slaptam seifui raktelį pritaikysi...

Ko gero, jis ir vėl pradės pasakoti tuos savo nuotykius, galvoja Deimantė. Vakar bent trejetą kartų pilsė... Laimingas žmogus. Jam, sako, visada gerai sekasi...

— Brangusis Albertai, kaip tau — papasakosiu, taip sakant, teigiamą patirtį paskleisiu. Tik labai trumpai, nes laikas bėga, šoferis laukia apačioj. Žodžiu, užėmu į laukiamąjį, sėdi sekretorė, telefono aparatais apistačiusi, pasieniais gal septynetas vyrų. Prienu prie moterikės — taip ir taip, tokiu ir tokiu reikalu. O ji — ką jūs! Matot, žmonės penkta diena laukia. Sakau, palauksiu ir aš, ačiū. Atsisėdu, galvoju. Sekretorė tokia rūsti, telefono ragelis kiloja ir vis: nėra, nežinau, posėdyje. Tada, brangusis Albertai, iš sakvojažo ištraukiu saldinių dėželę — žinai, šokoladiniai ragai su likeriu vidury, prieinu prie sekretorės: taip ir taip, sakau, pasaldinkit savo gyvenimą nacionaliniais, lietuviškais saldainiukais. Moterėlė iš pradžių lyg ir ne, paskui padėkojo, maloni pasidarė, pradėjo klausinėti šio to apie Lietuvą, pasirodo, Palangoje poilsiausi, gražiai prisiminimai... Ką tu, Albertai...

Dar to nebuvo, ko siekdamas nepasiekčiau, mėgsta pasakyti tėvas. Tas begalinis jo pasitikėjimas savim, tas nuolatinis savęs vainikavimas... Bet kodėl aš apie tai pradėjau?.. Štai, pralėks dešimt metų, žilų plaukų atsirai, ir aš, žiūrėdama į veidrodį, rankiosiu juos, pešiosiu. „Tu nebijai, kad aš tave galiu žilais plaukais užkrėsti?“ — kartą paklausė Leonas. Vienas kitas plaukelis žilstelėjęs paaušiuose. Juokauja...

— Pietų metas. Vyras išėjo paniūrę, pavargę nuo laukimo, o aš sakau sekretorei: taip ir taip, gal sutiktumėt su manim drauge papietauti? Iš pradžių lyg ir ne, paskui — nusišypsojo. Sėdim, valgom. Kukliai, be jokio gėrimų, darbo metas. Kalbamės. Atsargiai užsimenu apie tai, kas man rūpi. Vis su juokelių padažu. Pagaliau paaiškėja — ji su

viršininko žmona geros draugės. Aš vos rankom nesuplojau. Manau, nutvėriau siulą, vyriškos kamuoliukas. Ir ką tu manai, brangusis Albertai!.. Iš tolo, labai atsargiai užsiminiu: o gal ji, atseit, sekretorė, galėtų pasiūlyti viršininko žmoną ir trise pasėdėtume restorane. Iš pradžių lyg ir ne, paskui — pažiūrėsim. Ką, kaip detektyviniam filme, sakai? Ak, brangusis, kartais reikia užmiršti savo pareigas ir tapti vos ne Zorge... Juk ne sau viską darai — fabrikui, visuomenei, respublikai!..

Jis niekada nebaigs, mašina gal visa valanda laukia... Deimantė prieina prie lango, praskleidžia nailoninę užuolaidą. Taip, stovi balta „Volga“, vairuotojas atviręs šonu ant sėdynės, matyt, snaudžia. Kartą tėvas pasakė: „Žinai, medžioklė man yra daug padėjusi“.

— Ant stalo visa, ką geriausio restoranas turi. Kalbamės. Viršininkienė labai simpatiška, domisi dale, užsimena Čiurlionį. Pasiskaukau, kad ir aš jį dievinu, pažadu atsiųsti jo darbų, ir taip toliau. Žodžiu, viskas eina sklandžiai, palmu taksi, vežu į namus ir vėl užsimenu: o gal rytoj vakare keturiose pasėdėsim resetorane? Suprantama, ir viršininkas. Viršininkienė iš pradžių — ne, paskui man duoda namų telefoną, prašo paskambinti. Ir ką tu manai, brangusis Albertai? Kitą vakarą mes jau keturiose. Smarkiai patraukė, o iš restorano — pas mane į viešbutį. Atidarau lagaminą, o jame — kaip žinai... Ir štai kitą rytą, brangusis Albertai, lygiai devintą valandą aš jau viršininko kabinete, ir jis suraito parašą. Ir viskas. Lapkričio gale gaunam naujas stakles. O tie vyrukai, inžinieriai iš įvairių miestų, tur būt, ir dabar dar sėdi laukiamajam... Kaip toj kalmo dainoj — reik mokėt, reik žinot...

PO PIETŲ KRYŽIUMI

Ava Saudargienė

Lietuviškas vombat

Daugelis paklaus, kas yra vombat? O gi Australijos aborigėnas sterblinis. Vombato ursinus, švelnus žoliaėdis, šunkščiu, rudai pilku kailiuku, trumpu kojų, stambaus, pailgo, iki vieno metro stumens, stero kaklo, didelės galvos. Visą dieną į žemę įsiknisęs, vombat miega; saulei nusileidus, išeina pavalgyti, pasižvalgyti. Aborigėnai jį medžioja dėl skanios mėsos, baltieji dėl kailiuko.

Artimiausias vombat giminitis — koala, mažytis meščiukas, buka, kaip saga, nosyte. Tingiai įlipęs į pamėgtą eukaliptą, apsikabina storą šaką, prisiglaudžia ir miega nuo ryto iki vakaro.

Vombato ir koalos pagrindinis charakterio bruožas yra vengti pavojų, pavalius, ramiai, niekieno netrukdomam miegoti savo guolyje.

Tai toks australiškas vombat. Bet kas yra lietuviškas vombat? Atsakymas trumpas — daug kas iš mūsų! Gal tu, gal aš, gal mes visi?

Prieistoriniais laikais vombat ir koala buvo didokli žoliaėdžiai žvėrys, plačiai gyvenę visoje rytinėje Australijos dalyje. Kartu su didžiulėmis kengūromis ganėsi sausuose žolynuose ir gėrė iš bendros vandens duobės. Gyveno tairoje, vieni kitų neskrūdė.

Kartu su nomadiškais Azijos medžiotojais į Australiją atvyko „dingo“, vilkų giminės šuo, pasalūnė šūdas, kuris žudo ne vien alkiui patenkinti, bet ir dėl malonumo. Taip Australijos gyvulių įsigijo baisų prieštą. Tik didžioji kengūra driso pasipriešinti okupantui. Drąsi, gudri kengūra neapleido ganyklų, gynė savo vaikus nuo užpuoliko; ilgą, aštriu nagų praplėšė vidurius, paleido žarnas ne vienam „dingo“.

Švelnus vombat, kaip ir jo brolis koala, neturėjo drąsos užpuolikai pasipriešinti. Vengdamas plėšraus okupanto, vombat bėgo, kėlisosi į žemę, o išsigandusi koala lipo į medžius. Per laiką, taip vaikomų gyvuliukų pasikeitė kūno konstitucija. Koalos sterblės viršus, drėskomas belipant į medžius, pamažu užaugo ir anga atsidarė sterblės apačioje. Vombat oda sustorėjo, plaukai pasidarė šiurkštūs, akių vokai padidėjo. Švelni koala medžiuose, o ramus vombat urvuose, pasitraukę priešui iš kelio, rado ramybę ir apsaugą; slapstosi nuo priešo ir tik naktį išeina į ganyklas, kurios jiems priklauso. Mes, kurie pasisavinome vombat egzistencijos filosofiją, pavirtome lietuviškais vombatais.

Prieš trisdešimt metų dalis ramių Lietuvos gyventojų, priešui užėmus kraštą, pasitraukė okupantui iš kelio, tikėdamiesi sugrįžti. Atsidūrė naujame krašte, daug-

lis lengvai prisitaikė prie aplinkybių; kad būtų ramu, įsikniso į savo urvelį, iš baimės užmerkė akis, kad nematytų priešo, uždarė ausis, kad negirdėtų brolių raudos, nutilo, kad „dingo“ jo balso neišgirstų ir pačiupęs nesudraskytų. Tai lietuviškas vombat.

Nėra suskaičiuota, kiek yra lietuviškų vombatų, bet aišku, jų skaičius didėja. Jau atbuko meilė savai tėvynei, išnyko skausmingas ilgesys, pasipiktinimas okupacija ir svetimą santvarką Lietuvoje! Išnyko kovos ryžtas, pritrilo šauksmas. Lietuviškas vombat įlindo į minkštą guolį, užmerkė akis nemato skurdo, į kurį panardino ūkininką kolchozai, negirdi kenčiančios tautos šauksmo. Vombat vengia tautiečių, kurie ragina budėti ar skatina išlaikyti lietuvišką charakterį, kurti lietuviškas vertybes.

Lietuviškas vombat neina į paskaitas, nedalyvauja diskusijose; gal matomas prie bažnyčios, gal koncerte. Saulei nusileidus, jį galima sutikti klube, nes juk vombat naktinis gyvūnas. Pakalbintas, ką galvoja apie lietuviško prieauglio auklėjimą, nustebs klausia: „Kokio prieauglio?“ Lyg būtų išgirdęs apie jaunimą iš Marso, kurį pasiūtęs lietuvis nori įjungti į tautinių šokių grupę. Jis nesuka sau galvos genocido problemomis, jaunimo nutautėjimu. Viskam turi lengvą sprendimą.

„Sujunkime visus laikraščius į vieną“, sako vombat. — Mažiau kainuos laikraštis! (nors jis gal visai jokio laikraščio neprenumeruoja). Užteks korespondentų! (nors jis nekoresponduoja). Užteks rašytojų! (sako, kuris nerašo). Ramybės ne drums tautinės, politinės, religinės problemos, kai bus vienas laikraštis! Mes, ramūs lietuviški vombatai! Mes negalime priešintis pasaulio galiūnams! Palikime tai Kalantai, Kudirkai, Solženicynui! Esame bejėgiai prieš plėšrų „dingo“. Kam be reikalo elkvoti energiją?

Vivat, vombat! Vivat, švelnus, ramus snaudalis, iškisęs galvą į minkštą guolį, atkišęs užpakalį į saulę! Leiskite jam miegoti; jis bijo šviesos, bijo širdyje nuslopintų jausmų, bijo plėšraus „dingo“, kuris, užpuolęs būrį avių, nesitenkina viena, bet, įsismaginęs, keršto ir neapkyntos vedamos, išžudo visas. Kas jam lieka daryti? Vombat įlenda į guolį ir tyli.

Ar daug iš mūsų jau įsijungę į lietuvišką vombatų klubą? Ar daug iš mūsų tiki, kad vakariečiai darosi vombatai, kad paliks ganyklas plėšriajam „dingo“? Šiuo klausimu daug galėtų pasakyti lietuviški vombatai, bet kaip jie prakalbės? Tų klausimų jie nesvarsto, laikraščių neskaityti, išskeltais klausimais, kurie jų ramybę gali sudrumsti, nesidomi, nekalba. Geriau nurašykime lietuvišką vombatą į deficitą.

Lietuviai politiniai kaliniai

Sov. Sąjungos Žmogaus Teisių Sąjūdžio leidžiamas pogrindžio žurnalas, kurio lig šiol išėjo daugiau negu 30 numerių, pastaruoju laiku pasirodė rečiau. Paskutinis numeris, kurį Amnestijos Internacionals išvertė į anglų kalbą, dabar parduodamas knygynuose. Tai „A Chronicle of Current Events“ Nr. 32-33. Toje knygutėje galima rasti daug žinių ir apie tikinčiųjų persekiojimą Lietuvoje.

Knygutėje, be to, yra atspausdintas sąrašas kalinių, kalikomų Permės koncentracijos stovykloje. Lietuvių tautinio sąjūdžio auktos yra išvardintos atskirai. Štai jų pavardės:

Jucys Juozas, g. 1915 m., suimtas 1971 m. Nuteistas 12 metų. Žilinskas Antanas, g. 1920 m., suimtas 1969 m. Nuteistas 6 metų. Jauja Antanas, g. 1921 m., suimtas 1967 m. Nuteistas 15 metų. Urniežius Zigmas, suimtas tuo pat laiku ir tiek pat nuteistas. Tamoliūnas Povilas, g. 1926 m., suimtas 1966 m. Nuteistas 10 m. Bružas Ignas, apie 65 m., suimtas kartu ir nuteistas 10 m. Kampavičius Petras, g. 1912 m., suimtas 1964 m. — 15 metų. Mičiūnas Leonas, g. 1907 m., suimtas 1963 m. — 12 metų. Čiukšys Karolis, g. 1912 m., suimtas 1963 m. — 15 metų. Kirdenkis Vladas, g. 1924 m., Kaminskis Kazys, g. 1908 m., Dudėnas Nikolas, g. 1910 m., Miškinis Balys, g. 1920 m., visi nuteisti 1962 m. po 15 metų. Pocius Petras, g. 1920 m., suimtas 1961 m. Nuteistas 15 metų. Šmitas Edvardas, apie 50 m. amžiaus, suimtas apie 1955 m. Nuteistas 20 metų, plius 3 metai už pagėgimą. Eastis Vitas, apie 40 m. amžiaus, Pūrlis Bronius ir Matuzevičius Jonas, g. 1930 m., sumiti apie 1953 m. 25 metams. Slapšinskis Vitas, 50 m. amžiaus, suimtas 1952 m. Vyturys Placidis, g. 1921 m., suimtas 1950 m. Valentinas Vladas ir Pavlinas, sumiti 1947-48 m. Tučas Robertas, visi nuteisti po 25 metams. Galdiūkas Balys, g. 1925 m., suimtas 1948 m. Nuteistas 25 metams. Pridėta 3 metai už bandymą pabėgti iš Vorkutos. Meškinas Albertas, ligonis, nuteistas 15 metų. Slučka Antanas, nuteistas 15 metų. Kuržinskas Jonas, Babičas. Skaržinskas Juozas, g. 1926 m., suimtas 1947 m. Nuteistas 25 m. Jurkštas Vladas, g. 1923 m., suimtas 1949 m., 25 metams. Lešauskas Juozas, g. 1918 m., suimtas 1950 m. — 25 metams. Klėmas Vaclovas, g. 1913 m., suimtas 1951 m. — 25 metams.

Akramavičius Petras, g. 1930 m., suimtas 1952 m. — 25 metams. Kadžionis Jonas, g. 1928 m., suimtas 1953 m. — 25 metams. Kavoliūnas Vitas, g. 1927 m., suimtas 1953 m. — 25 metams. Kazakevičius Antanas, g. 1923 m., suimtas 1949 m. — 25 metams. Gričius Jonas, g. 1910 m., suimtas 1954 m. — 25 metams. Dubauskas Julius, g. 1927 m., suimtas 1955 m. — 25 metams. Mitrikas Vladas, g. 1910 m., suimtas 1955 m. — 25 metams. Rekašius Benius, g. 1927 m., suimtas 1955 m. — 25 metams. Sidaris Vitas, g. 1928 m., suimtas ir nuteistas 25 metams. Streikus Izidorius, g. 1928 m., suimtas 1962 m. — 15 metų. Paulauskas Jonas, g. 1915 m., suimtas 1964 m. — 15 metų. Dziugis Antanas, g. 1914 m., suimtas 1965 m. — 15 metų. Morkūnas Stasys, g. 1913 m., suimtas apie 1965 m. — 15 metų. Zvynis Bronius, g. 1915 m., suimtas 1965 m. — 15 metų. Remeika Vitas, g. 1942 m., suimtas 1967 m. — 10 metų. Šerkšnys Jonas, g. 1917 m., suimtas 1968 m. Bakanačiūnas Antanas, g. 1917 m., suimtas 1969 m. — 15 metų. Šilinskas Jonas, g. 1943 m., suimtas 1970 m. — 5 metams. Ežarėnas Stasys, nuteistas 10 metų. Žukauskas Šarūnas, g. 1950 m., suimtas 1973 m. — 6 metams. Toje pat byloje nuteisti A. Sakalauskas, Izid. Rudaitis ir Vidmantas Povilonis. Murauskas Algis, g. 1952 m., suimtas 1973 m., nuteistas 3 metams už iškėlimą tautinės vėlavos. Rimkus Jonas, g. 1916 m., nuteistas 15 metų. Randis Zigmas, g. 1920 m., nuteistas 10 metų. Petraitis, amžius virš 50 m., nuteistas 25 metams. Šiame sąraše surašyti lietuviai kaliniai, buvusieji tik vienoje Permos stovykloje 1947 metais. O kiek jų yra kitose stovyklose bei kalėjimuose, ir kiek jų buvo nuteista po 1947 metų?

D. B.

MOTERS GROŽIS IR SVEIKATA

Tokių vardu Lietuvoje išleido knygą žinomas fizinės kultūros propaguotojas Karolis Dineika. Knygoje įtikinamai rekomenduojama kinezofilija — judėjimas, fizinė veikla, kuri padedanti išlaikyti ne tik tai sveikatą, bet ir grožį net iki giles senatvės.

ZEMAITIJA IR DZUKIJA

Kai Sov. Sąjungos miestų gyventojai vis dar turi stovėti eilėje prie maisto krautuvių, ir kai ta komunistinė valstybė yra priversta įveikti stambius kiekius kviečių iš kapitalistinės Amerikos, dažnam žmogui kyla klausimas, kodėl? Kodėl kraštas, vienu metu vadintas Europos aruodu, dabar nepajėgia išmaitinti savo gyventojų? Kaip tą klausimą išaiškina rašytojai?

Rusų disidentas rašytojas, kilęs iš miesto, bet buvęs ištremtas į kaimą, o dabar atsidūręs D. Britanijoje, pasakoja, kad gyvenimas kaime paskirose Sov. Sąjungos respublikose yra labai skirtingas. Gyventojų kultūrinis lygis, istorinės tradicijos, neatsižvelgiant į dabartinę santvarką, veikia į žmogaus nuotaiką ir atsiliepia jo darbe. Sov. Sąjungos pakraščiu respublikų kaimo gyventojuose vis dar jaučiamas prisirišimas prie žemės. Jų tėvai ir protėviai buvo ūkininkai, tad ir dabartinės kolchozininkai turi ūkininko sielą. To žmogaus darbas daug kuo skiriasi nuo samdinio, kuriuo per amžius buvo Rusijos valstietis.

Rusijos kolchozininkui visiškai nerūpi ūkis. Kas tik gali, sprunka į miestą, kur gyvenimas yra lengvesnis ir patogesnis. Todėl Rusijoje nuolat kartojasi „nederliai“ ir visos kitos bėdos.

Lietuvoje padėtis yra kita. Čia ne tik kolchozininkų, bet ir jo vaikų, kurie dabar gal gyvena mieste, gyslose teka ūkininko kraujas. Neatsižvelgiant į kvailius Maskvos direktyvus, kurios neigiamai veikia ir darbo rezultatus, lietuvis dirba, rūpinasi savo sodyba ir namais. Todėl ne tik Lietuvos kaimas ir miestas yra sotus, bet jis dar maitina ir savo pavergėjus. Bet kad pasiekti tuos rezultatus, lietuviui kolūkiečiai „dirba dviem pamainom“.

Rašytojas Romas Sadauskas, nuvažiavęs į „kūrybinę komandiruotę“ Zemaityje, aprašė dabartinį kaimą žurnale „Pergalė“ (1975 m. Nr. 10-11). Jis sako: „Kolūkiečiai dirba dviem pamainom. Vieną atidirba kolūky, o kitą atskirai, sugrįžę į namus. Dabar pasitūrinę kolūkiečiai darbo namuose turi ne ką mažiau už senoviską vidutinį valstietį — laiko karvę, telyčią, porą kiaulių, pulką paukščių. O daržai, o statybos, kuriom beveik visi užsiėmė. Be to, ir su miestu santykiai painūs: tai į krautuvę reikia, tai į turgų, tai pas daktarą — vis laikas, vis diena pro šalį. Todėl kolūkiečiai nelieka daugiau, kaip 20 dienų darbui kolūkiui.“

Niekam nerūpi jauki aplinka, kuri sužadintų darbo nuotaiką. Jautrios sielos rašytojas sako: „Zemaityje apžvalos, o džiukuose buvo laukinė kriaušė. Šis labai gražus, žydintis ir pavėsi teikiantis medis be galo tiko prie jaukaus, lyriško Džukijos peizažo, o ir kriaušės vaisiai, atėjus laikui, skanūs bei naudingi sveikatai — kokias iš jų girta išsima! Ši medų žmonės mylėjo ir gerbė. Tačiau, tolyn lėbys viskam keičiantis, jis išnyko, nors galėtų sau augti. Juk kiek yra visokių pakrausčių, kur jis niekam nekludytų, tik grožį ir naudą neštų. Tad geras žodis žemaičiams, išsajogusiems savo ažuolus, ir klausimas kitiems: ar mederėtų grąžinti į mūsų laukus laukinę kriaušę?“

Einu tolyn ir matau... žemės sulindę pamatų akmenys... viskas rodo, kad čia gyventa žmonių. Suspaudę širdį ne tik lietuviui. Rašytojas A. Tvardovskis taip pat stovėjo prie gimtosios trobos pelėnų ir nieko ten nepažino — viskas buvo apaugę kažkokia neregėta aukšta laukine žole. „Deja, ir mūsų daugelis tik užsimerkę galim išvysti gimtuosius namus. Ir ne karai juos sunaikino, o taikus, didelis jų vietų žemės ir gyvenimo pertvarkymas. Nėra pelenų, kurie belstųsi į širdį, tačiau ta kraujo gysla, kuri žmogų per jo gimtos trobos aslą jungia su žeme, nutrūko, ir skausmas negyja. Gal tik mūsų vaikai, jau kitur gimę, meilus šito maudulio ir nespėjusio jazmino krūmo po langu, pro kurį daugiausiai niekad nežūrėsi...“

Rašytojui R. Sadauskui Zemaityje pasirodė kur kas mažiau pamaldų už Džukiją. „Per tris kaimus, — sako jis, — nepastebėjau nė vieno kryžiaus pakelėje, — rūpintojėliai seniai išplėsti, — nė vieno šventųjų paveikslų ant sienos, ir niekas rankų nesudėjo, atėjus sekmadienio vidudieniui...“

Jaunam rašytojui pasakoja savo pergyvenimus vyresnioji:

— Pirmiausia kolūkin stoji pasitūrinę ūkininkai...

— Ogi todėl, — paaiškino žmogus, — kad šitokie turėjo ką prarasti. Jie labiausiai bijojo tokių žodžių: „Nepaklausysi — i telegą ir į puščią!“

— Buvo biauuru gyventi... buvo kolūkio pirmininkas Jonas Vyšniauskas, tai susirado dvyliką tokių apstatų, biauuresnių už banditus, ir vogė visi išsiujuose. Prieš jį pirmininkavo Karosas, jis nevogė, bet gėrė... pirmasis pirmininkas nieko neveikė, tik gėrė su rajono viršininkais; valdiškus pinigų nešiodavosi kišenėse, tai įėjus iškradavo penkisdešimt rublių, nepasilenkdavo pakelti. Prisiskolinto iš žmonių pinigų, kolūkio lėšom nusipirko „Pobeda“...

Neatsirado, matyti, drąsulių, kurie pasiskųstų. Po buvusio teroro, žmonėse yra baimės ir dabar. „Sutikau, — sako rašytojas, — visiškų bailių; vienas pats pirtį

kartą prisipažino, jog anksčiau rūkęs „Taliną“, bet metęs, „kad kas neapkalintų orientacija į vakarus“ ir dabar pagal galimybes perkas baltarusiškas cigaretes...“

Kaimo kultūros židinyje dirbęs vienas darbuotojas, kuris per gėrimą retai baltą dieną matydavo. Bet... kolūkietis sako: i kultūros reikalus vėčiau nesikišti, kitaip gali atsitikti panašiai, kaip tiems ankietos autoriams...

Todėl kolūkietis atidirba „vieną pamainą“ kolūkyje, atlieka savo prievolę, ir grįžta namo dirbti „antrą pamainą“, iš kurios jis gyvena.

J. R.

LIETUVOJE

27 ISRADIMŲ AUTORIS

Technikos mokslų kandidatas Rimantas Kažys esąs padaręs net 27 išradimus. Daugiausia jis pasinaudoja popieriaus fabrike. Perna čia pradėta naudoti ultragarsu matavimo sistema, skirta popieriaus stiprumui nustatyti gamybos procese. Iki šiol dar tokio išradimo nei Sov. Sąjungoje, nei užsienyje nebuvo.

R. Kažys apdovanotas specialiu mokslininkams skirtu prizu.

BAIGTA LEISTI GRAMATIKA

Išleisus „Lietuvių kalbos gramatikos“ trečiąjį tomą, skirtą lietuvių literatūrinės kalbos sintaksinei sandarai, užbaigta leisti visa tritome akademinei lietuvių kalbos gramatika. Ją paruošė Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros institutas, talkinamas Vilniaus universiteto ir pedagoginio instituto lituanistų. Tokio leidinio, turinčio net 2.500 puslapių, iki šiol dar nėra buvę. Jo paruošimas užtruko net penkiolika metų. Gramatika esą susidomėję ne tik Lietuvos, bet ir užsienio kalbininkai. Tik galima, kad pirmojo tomo jau nebegalima gauti.

MOTERYS TRAKTORININKĖS

„Traktorininko profesija — ne egzotika, o sunkus ir atsakingas darbas“, pareiškė Linkačių kolchozo pirmininkas. Tam sunkiam darbui trūksta vyrų, todėl į jį kinkomos ir moterys. Taip tame kolchize atsirado net keturios moterys traktorininkės. Jos ne tik apdirba laukus, bet perveža įvairius krovinius, pristato statybines medžiagas, išvežioja mineralines trąšas. Šalį jų atvaizdų ir darbų aprašymo cituojamas ir L. Brežnevo pasakymas apie „didingus socializmo iškovojimus, tapusius mūsų kūnu ir krauju“. Tikrai nuostabūs Lietuvos moterų iškovojimai — atsistoti už traktoriaus vairą ir tampytis su įvairiais prikabinamais padargais.

VENGŖŲ FILMŲ FESTIVALIS

Vilniuje buvo suroštas vengrų filmų festivalis. Atgabenti septyni nauji kino filmai. Kartu buvo atvykę ir vengrų kinematografininkai, kurie turėjo pasikalbėti su mūsų Lietuvos kino darbuotojais.

Iš praeities

DR. J. BAGDONAS D. BRITANIJOJE

Gydytojas J. Bagdonas (gimęs 1866 m.) ne tik aktyviai platino Lietuvos spaudą, bet ir pats joje bendradarbiavo. Jis rašė Varpe, Lietuvos ūkininke, Vienybėje Lietuvių ir kt. Policija dažnai jį tardė ir 1897 m. suėmusi išlaikė 6 mėnesius Kalvarijos kalėjime. Vėliau už 300 rublių užstato buvo iš kalėjimo paleistas. Sužinojęs, kad bus ištremtas į Vialkos guberniją, pabėgo į Rytprūsius. Ten redagavo Varpą, ūkininką, Naujienas ir kitus laikraščius. Bendradarbiaudamas draudžiamose spaudoje, naudojo daugiau kaip 50 įvairiausių slapyvardžių.

Po kiek laiko persikėlė į Paryžių. Ten gyvendamas, pasivadino daktaru Daumantu. 1900 m. Amerikos lietuvių pavestas, Paryžiaus pasaulinėje parodoje suruošė lietuvių paviljoną. Taip pat jam buvo pavesta susisiekti su Anglijos lietuviams ir parinkti parodai eksponatų. Tas paviljonas buvo labai gražiai ir įspūdingai įrengtas. Juo domėjosi iš įvairių kraštų atvykę lankytojai. Jis parodė lietuvių tautos gyvastingumą ir jos sunkią priešpauą carinės Rusijos okupacijoje.

Tuo laiku Londono lietuviai jau buvo pradėję jungtis į bendrą lietuvišką darbą ir rūpinosi steigti savas organizacijas. Jau buvo pradėjusi bręsti mintis, kaip atsiskirti nuo lenkų, turėti savo atskirą bažnyčią ir lietuvių kunigą. Šitame darbe jiems daug pagelbėjo dr. J. Bagdonas, kuris, gyvendamas Anglijoje, buvo pasivadinęs dr. J. Norkūnu. Būdamas išsimokslinęs žmogus, jis darbu ir patarimais daug padėjo Londono lietuviams ir rūpinosi jų religiniais reikalais. Darbavosi parapiljos komitete ir dalyvavo delegacijose, kurios vykdavo pas vietas kardinolą ginti lietuviškų reikalų. Rašė laiškus pažįstamiems ir straipsnius į lietuvių spaudą, kviesdamas

KULTŪRA IR KAIMAS

„Literatūra ir mepas“ (Nr. 15) įsidėjo straipsnį apie kultūrą Lietuvos kaime. Plačiai aptariamą visų šalių kultūriniai pasireiškimai: koncertai, dainų šventės, teatras. Populiariausia kultūrinė pramoga kaime esanti kinas. Apie jį rašoma: „Prieinamiausias žemdirbiams — kino menas. Kaimo vietovėse veikia 1.344 kino įrenginiai, filmus per metus pažiūri daugiau kaip 16 milijonų žmonių. Vidutiniškai kiekvienas kaimo gyventojas kine per metus pabuvoja 11 kartų. Tačiau dar ne visos šio menai teikiamos galimybės panaudojamos: kai kurios vietos žiūrovus atstumia prasta reklama, nepatogios, neįdomios, kino demonstravimo patalpos, organizatorių nevelklumas.“

Ypatingai pabrėžiamas naujosios vestuvų, vadybų, lادتuvių apeigos, kurios turinčios išstumti su „religiniais prietaisais“ susijusias tradicijas.

KOLCHOZŲ VARDAI

„Žymių mūsų visuomenės veikėjų, rašytojų vardais kolūkiai buvo pavadinti todėl, kad norėta įamžinti nusipelnusių žmonių atminimą. Vardai tapo bendriniais, ir norom nenorom žmonės, tardami juos buitijje, pamiršta klasikus Julijų Janonį, Salomėją Nėrį, Petrą Cvirką, Zemaite. Kasdieninėje kalboje kolūkiečiai, rajonų vadovai tiesiog sako: „Zemaitė pirmąją“, „Cvirka atsilieka pašarų gamyboje“ ir t. t. Tai dar nieko... Bet štai pyktelėjęs žemės ūkio valdybos specialistas bara: „(...) ka- da baigsi kergti karves?“, „(...) atsilieka su organinių trąšų išvežimu“ (suprask — mešlo), „(...) vystys kolūkininkystę“. Skliausteliuose, suprantama, linksnuojamas įjmaus žmogaus vardas... Beje, neretai įsisibūvę žemdirbiai beria panašias frazes ir iš televizijos ekrano.“

Lit. ir menas

REIKIA STEBUKLŲ

„Šluota“ (Nr. 7) smarkiai atakuoja Vatikano radijo lietuvių skyrų, kuris, esą, „užsąkęs“ Lietuvoje surasti du stebuklus Dievo tarno arkiv. Jurgio Matulaičio šventumui įrodyti. Straipsnio autorė Fatina Butienė ypačiai pabrėžia žodžius **reikia** ir **dvių**. Atseit, stebuklai turi būti surasti ir jų turi būti ne mažiau, kaip du. Radijo kalbėtojai apie tuos stebuklus tiesiog vadinami užsakytojais.

MIRĖ KUN. A. SYRIUS

Širdies smūgio ištiktas, kovo 14 d. Tauragėje mirė kun. dekanas Alfonsas Syrius, sulaukęs tik 57 m. amžiaus. Velionis Tauragėje dirbo apie 9 metus ir buvo labai mylimas tikinčiųjų. Laidotuvėse dalyvavo per 4.000 parapilčių ir 106 kunigai. Gedulo pamaldom vadovavo vyskupas Liudas Povilonis. Atsisveikinimo kalbas pasakė studijų draugas kun. Poška ir Telsių kunijos kancleris kan. Beinoris.

SUDEGĘ BAZNYCIA

Iš Lietuvos pranešama, kad kovo 16 d. naktį gaisras sunaikino šv. Jurgio šventovę Šiauliuose. Kąs dėl to kaltas — nepra-nešta.

AR SKAITAI VIENINTELĮ LAISVOJE EUROPOJE SAVAITRAŠTĮ — EUROPOS LIETUVI?

kunigus atvykti į Londoną ir aptarnauti lietuvių dvasinius reikalus. Jo dėka lietuviai išmoko susiorganizuoti, ginti lietuviškus reikalus ir kovoti dėl tėvynės išlaisvinimo. Jo pastangomis Londone buvo įkurta „Šviesos Draugystė“, kuri platino spaudą ir rūpinosi žmonių švietimu.

Dr. Bagdonas daug padėjo ir Skotijos lietuviams. Darė žygių, kad ir Skotijos lietuviai galėtų turėti savo atskirą parapilją ir nuolatinių lietuvių kunigą. Skatino žmones skaityti ir platinti lietuvišką spaudą ir joje bendradarbiauti. Įsteigė „Šviesos Draugystę“, kuri, kartu su „Varpo“ bendrove, leido laikraštį „Laiškas“.

1905 m. Rusija paskelbė politiniams nusikaltėliams amnestiją. Dr. J. Bagdonas grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Vilniuje. Čia vėl įsijungė į pamėgtą spaudos darbą ir organizacinę veiklą. Kilus pirmajam karui, buvo mobilizuotas ir paskirtas į Vilniaus karo ligoninę. Vėliau kartu su ta ligonine buvo perkeltas į Maskvą. Čia ir vėl atspėjama laiku bendradarbiavo pabėgėlių spaudoje. 1918 m. grįžo į Lietuvą ir apsigyveno Naumiestyje.

Sekantįjį metais persikėlė į Kauną, kur ėjo Sveikatos departamento direktoriaus pareigas. 1922 m. paskirtas Kauno Universiteto medicinos fakulteto profesoriumi. Parašė keletą medicinios klausimais knygų, daug periodinių straipsnių ir praeities atsiminimų. Įsteigė Lietuvos Blaivimo Draugiją ir jai pirmininkavo.

1951 m. atvyko į Ameriką ir apsigyveno Clevelande. Savo ilgo ir darbingo amžiaus paskutines dienas baigė lenkų vlenolių prieglaudoje. Mirė 1956 m. birželio 8 d., 10.30 val. ryto, sulaukęs 90 m. amžiaus. Dr. Juozas Bagdonas buvo paskutinis mūsų Aušrininkas, kurio vardas yra plačiai įrašytas ir į Anglijos lietuvių istoriją.

V. Vytenietis

Europos Lietuvių Kronika

LAUKIAMAS VAKARŲ EUROPOS LIETUVIŲ VYSKUPAS

Vysk. dr. Antanas Deksnys lankys lietuvių sekančiose vietose tokia tvarka:

Derbyje Sekminėse, birželio 6 d., 14 val., Convent of Mercy, Bridge Gate. Vyskupas atlaikys pamaldas ir teks Sutvirtinimo sakramentą. Seks priėmimas salėje.

Nottinghame birželio 12 d., 15 val. pamaldos šv. Patriko bažnyčioje ir priėmimas gretimoje salėje.

Nottinghame birželio 13 d. vyskupas dalyvaus 11.15 val. liet. pamaldose Lietuvių Židinyje.

Stoke-on-Trent birželio 13 d., 15 val. pamaldos šv. Vulfstano bažnyčioje, Church Lane, Wolstanton. Po to priėmimas.

Visur išpažinčių klausoma prieš pamaldas.

Norintieji priimti Sutvirtinimą, skubiai praneša kun. Matuliu, 16 Hound Rd., West Bridgford, Notts. NG2 6AH. Telef. 0602-865738.

Norintieji dalyvauti priėmimuose, užsirašo **Derbyje** pas J. Zoką, 140 Morley Rd., Chaddesden, Derby DE2 4QX. Telef. 96 arba pas P. Makūną, 19 Peach St. DE3 3EQ, **Nottingham** pas K. Bivainį, 8 Newgate Court, off Park Rd., NG7 1RA. Telef. 0602-411119. **Stoke-on-Trent** pas P. Dūdėną, 13 Alexandra Rd., Maybank, Newcastle, Staffs. ST5 9PL.

Visus šis visur maloniai kviečiame retose išlaidose dalyvauti.

Kun. S. Matulis, M. I. C.

Patikslinimas

Šiame „E. L.“ numeryje (psl.3) straipsnio „Lietuviai politiniai kaliniai“ paskutiniuose dviuose sakiniuose minimi 1947 m. Turėtų būti 1974 m.

AUKOS

Lietuviškajai spaudai paremti aukoję: J. Tarulis — 6.00 sv., S. Palaima — 5.00 sv., A. Mameniškis — 2.00 sv., V. Kurgonas — 1.00 sv.

Tautos Fondui aukoję:

DELS Sodybos skyrius — £5.00.

NAUJA KNYGA

Lietuvių Tautinių Šokių Institutas išleido knygą „Mūsų šokiai“. Galima užsakyti per „Draugą“ 4545 W. 63rd St., Chicago IL 60629, „Darbininką“ 341 Highland Blvd., Brooklyn N. Y. 11207, ir per kitus knygų platintojus. Kaina 4 dol., plus pašto išlaidos.

Kitą knygą apie tautinius šokius, V. F. Beilajaus „The Dance of Lithuania“ galima gauti per „Lithuanian Days“ 4362 Sunset Blvd., Hollywood Calif. 90029. Kaina 5 dol., plus paštas.

LIETUVIŲ SODYBOS ADRESAS

Pašto tarnyba praneša, kad Sodybos tikslus adresas yra:
Headley Park
Picketts Hill
Headley
BORDON Hants. GU35 8TE
Telefonas (04203) 2810

JAUNIMUI

You and Your friends are invited to another ravingly groovy DISCO at Lithuanian House. Admission only 50 p.
FRIDAY 14th MAY 1976
7.30 pm till midnight

Kviečiame visus į fantastiškai gerą DISKO Lietuvių Namuose. Įėjimas tik 50 p. Pelnas bus skiriamas Londono Tautinių Šokių grupei.

Penktadienį, gegužės 14 d.
19.30 iki vidurnakties.

SENIMUI

Rudeninis DISKO turėjo neblogą pasisekimą dėka tų tėvelių, kurie nepatingėjo pavežėti jaunimą iki Lietuvių Namų. Būsime labai dėkingi tiems, kurie nepagalės laiko ir benzino ir vėl padės atžalynui pasilinksminti. Be to, įėjimas pas dėdę Kazį nemokamas.

Penktadienio Klubas

LONDONO LIETUVIŲ MOTERŲ „DAINAVOS“ SAMBŪRIS

maloniai kviečia visus gegužės 8 d. šeštą dieną į

TRADICINIŲ PAVASARIO BALIŲ

LIETUVIŲ NAMUOSE, 2 LADBROKE GDNS., W.11

Pradžią 7.30 val

Velks turtingas Bufetas,

Gros puikus orkestras.

ĮEJIMAS 75 p.

ir kitos staigmenos.

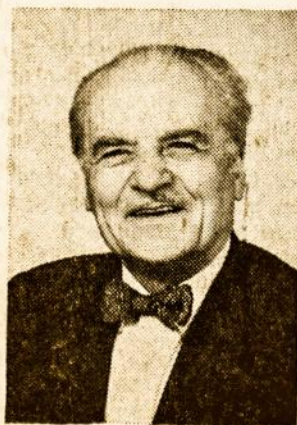
GLASGOWAS

MIRĖ DOMAS KANIAUSKAS

Balandžio 12 d. Glasgove Southern liginėje po sunkios vėžio ligos pasimirė beveik visų D. Britanijos lietuvių pažįstamas Domas Kaniauskas.

A. A. Domas buvo gimęs 1894 m. Tauragės apskr. Dar jaunas būdamas, buvo atvykęs į Škotiją ir dirbo anglų kasyklose. 1917 m. per Rusiją grįžo į Lietuvą, į savo tėvų ūkį. Tačiau daugelį nei ūkis jį traukė scenos darbas. Todėl kiek vėliau persikėlė į Kauną, aktyviai į tą darbą įsitraukė. Su savo paties sukurtais vaidinimais ar kupletais yra aplankęs daugybę Lietuvos vietų. Puikiai valdė akordeoną ir turėjo gražų balsą.

Karui baigiantis, pateko į Vokietiją, o vėliau atsidūrė Škotijoje. Apsigyvenęs

Glasgove, dirbo įvairius darbus, iki buvo darbovietėje sužeistas ir išėjo į pensiją.

Velionis buvo dažnas lietuviškųjų kolonijų lankytojas. Ne tik Škotijoje, bet visose didesnėse lietuvių kolonijose girdėdavome jo paties sukurtais dainomis, kupletus ar vaidinimus. Nors ir neturėdamas didelio išsimokslinimo, jis sugebėdavo patraukti publiką savo nors ir paprastais, bet nuoširdžiai kūryba, kartais iššaukdamas kartesnę ašarą, o kartais ir malonų juoką.

Nevengė a. a. Domas, esant reikalui, pridėti savo ranką ir prie paprasto bendrojo darbo. Jo daug pasidarbuota begrąžinant Manchesterio klubą, Lietuvių Namus ir Sodybos kiemą. Netekę jo, pasigėsimė ne tik šviesaus vyresniojo kartos patrioto, didelio scenos mėgėjo, bet ir visų lietuviškųjų darbų talkininko.

Gulėdamas jau mirties patalė, jis dar siejo lietuviškais reikalais ir stengėsi kiek galėdamas padėti. Iš savo kuklių sutauptų paaukojo „Šaltiniui“, „Pasaulio Lietuviai“, „Europos Lietuviai“, „Išievių Draugui“ Tautos Fondui, saležiečiams ir kt.

Eilandžio 15 d. į Daldovie krematoriumą susirinko gražus vietos lietuvių būrys palydėti a. a. Domą į jo paskutinę kelionę. Prel. J. Gutauskas atlaikė pamaldas ir tarė gražų žodį, įvertinamą velionio nuopelnus. Nutilus lietuviškos giesmės garsams, tyliai nusileido uždanga. Tik susirinkusieji šį kartą nekėlė ovacijų, o stengėsi sušaukti ašaras. Domui Kaniauskui uždanga nusileido paskutinį kartą...

A. Jovaras

LIET. SODYBA

SĄSKRYDIS LIETUVIŲ SODYBOJE

Lietuvių tradicinis sąskrydis Sodyboje vyks gegužės 29-30 dienomis. Pamaldas laikys Vakarų Europos lietuvių vyskupas Antanas L. Deksnys. Giedos Londono lietuvių choras, vedamas Justo Černio. Vėliau choras koncertuos sąskrydžio dalyviams. Londono tautinių šokių grupė pasirodys su tautiniais šokiais, kuriuos jie šoks tautinių šokių šventėje Chicagoje rugsėjo mėnesio pradžioje.

D. B. Lietuvių Sąjunga kviečia visus tautiečius dalyvauti sąskrydyje, o DBLS skyrių vadovybės rengti išvykas į Sodybą. Norintieji gauti nakvynės, prašomi kiek galima greičiau kreiptis į Sodybos administraciją. Adresas: Headley Park, Bordon, Hants. Tel. Bordon 2810.

DBLS Centro Valdyba

LIETUVISKOS PAMALDOS

HALIFAXE — gegužės 9 d., 1 val., St. Columba bažn.
NOTTINGHAME — gegužės 9 d., 11.15 val., Liet. Židinyje.
LEAMINGTON SPA — gegužės 9 d., 14 val., St. Peter's, Dormer Place.
COVENTRYJE — gegužės 9 d., 18 val., St. Elizabeth's.
NOTTINGHAME — gegužės 16 d., 11.15 val., L. Židinyje.
DERBYJE — gegužės 16 d., 14 val., Bridge Gate, šv. Mišios už Motiną ir po jų motinų minėjimas.
ECOLBS — gegužės 9 d., 12.15 val.
LEIGH — gegužės 23 d., 5 val., St. Joseph's bažnyčioje
MANCHESTER — gegužės 30 d., 11 val.

Skaitytojų laiskai

KUR YRA VINKSNUPIAI?

„E. L.“ Nr. 17 radau straipsnį „Islamo festivalis“. Jame autorius, išvardindamas Lietuvoje totorių gyventas vietas, rašo: „Be to, viena apiešta medinė mečetė ir kapinės buvo Vinksnupiuose, Marijampolės apskr.“ Tai maža klaida. Ją atitaisant tenka priminti, kad Vinksnupiai yra Vilkaviškio apskr. Man ta vietovė yra gerai žinoma ir lankyta.

Vinksnupių kaimas ir buvęs dvaras yra Bartininkų vls., Vilkaviškio apskr., 4 km į pietų rytus nuo Bartininkų, 12 km į šiaurės vakarus nuo Kalvarijos. Istoriniuose šaltiniuose kaimas minimas 1635 m. Vinksnupių dvarą garsino iš senovės laikų jame buvusi musulmonų mečetė. XIX a. pabaigoje gretimose vietovėse gyveno apie 200 totorių.

Spėjama, kad pirmieji musulmonai į Lietuvą atkeliavo XI ar XII a. Vėliau didelis jų skaičius liko Lietuvoje po Žalgirio kautynių 1410 m. Tuomet totoriai Vytautą labai gerbė ir buvo ištikimiausi jo asmeninės sargybos kariai. Po Vytauto mirties, dar į Lietuvą atkeliavo viena didesnė totorių grupė, iš kurios buvo sudaryti 4 raitelių pulkai. Jiems vadovavo Temir Tuhan bej. Tai už jo didelę pagalbą Lietuvai, jam buvo padovanoti Vinksnupiai. Vėliau vienas jo įpėdinių vedęs lietuvaitę Baranaukaitę, ir iš jų prasidėjo nauja Tuhan-Baranaukų giminė. Spėjama, kad XIX a. šio dvaro savininkai pastatė (ar atnaujino) mečetę ir jai paskyrė valaką žemės. Paskutinis Vinksnupiuose gyvenęs dvasininkas buvo Imamas Chaleckis. 1927 m. Lietuvoje buvo trys dvasininkai ir jie vedė metrikacijos punktus. Jiems iš valstybės išdo mokėjo 300 litų per metus.

1950 m. bolševikai pakeitė visą Lietuvos administracinį suskirstymą. Tuomet buvo sudaryta Rasių apylinkė, prie kurios priskirti ir Vinksnupių kaimas. Tenka pastebėti, kad Vinksnupiai yra tik 4 km nuo Bartininkų miestelio, o į Rasių apylinkės centrą (Aistikių k.) yra 11 km. Bet Vinksnupius priskyrė ne prie Bartininkų, o prie naujai sudarytos tolimos Rasių apylinkės.

V. Vytenietis

SKIRTINGOS SODYBOS

„E. Lietuvio“ Nr. 17 A. S. Soudargienė aprašo Australijos lietuvių Sodybą, pradėtą kurti netoli Sidnejaus. Ji džiaugiasi, kad tokia Sodyba atsirado, kartu pranešdama, kad norintieji ten apsigyventi turi įmokėti 8.000 dolerių ir pridėti dar savaitiniai mokesčiai. (Dar ne taip seniai buvo reikalaujama įmokėti tik po 4.000 dolerių). Visa tai gražu. Bet kaip patekti į tokią Sodybą tiems, kurie tų 8.000 dol. neturi?

Man atrodo, kad Anglijos lietuviai yra laimingesni: mūsų Sodyboje gali apsigyventi kiekvienas, kas tik nori, neįnešdamas iš anksto jokio negrąžinamo užsto. Kas neišsigali užmokėti savaitinio mokesčio ar neužtenka pensijos, tam padeda valdžia. O vis dėlto pasitaiko ir mūsikių tarpe savo taip lengvai prieinama Sodyba nepatenkintų.

VOKIETIJA

PRIESVELYKINIS PASIRUOŠIMAS

Schwetzingene gyveną lietuviai yra lyg pusiau kariškoje tarnyboje. Už tai ir Lietuvos bažnytinės provincijos 50 metų sukaityti paminėti nebuvo taip lengva. Sutartu laiku 8591 LS kuopa išvyko į manevrus. Tačiau vistik pagaliau pavyko surasti priimtina laiką ir minėjimas įvyko balandžio 14 d., didžiajame trečiadienyje. Ta proga buvo atlaikytos šv. Mišios, o vietoj pamokslą buvo paskaityta istorinė paskaita, kurioje suminėti įvykiai prieš 50 metų, bet taip pat nepaprasta negirdomis ir pro paskutiniuosius, iš kurių aiškėja, kad Katalikų Bažnyčia Lietuvoje ir šiandien yra viena iš pagrindinių jėgų, palaikančių žmonių tikėjimą į Dievą, bet taip pat ir jų viltį dėl šviesesnio rytojaus.

Kadangi tai jau buvo didžioji savaitė, tai buvo taip pat paskaitytas vysk. dr. Antano Deksnio ganytojiškas laiškas.

Minėjimas — pamaldoms vadovavo kun. Br. Liubinas.

Memmingen. Priešvėlykinio susikaupimo dienas šiemet čia pravedė Kaiserslauterno lietuvių kapelionas kun. Br. Liubinas. Jos vyko didžiojoje savaitėje, ketvirtadienį ir penktadienį. Ketvirtadienio vakare buvo atlaikytos tai dienai skirtos šv. Mišios, kurias gražiai pajaurino išpūdinę dalyvių giedojimas. Kun. Liubinas pasakė du pamokslus, o kun. A. Rubikas vadovavo pamaldoms.

Panašiai viskas vyko ir didįjį penktadienį. Nuolat skambant gražios gavenios giesmės, buvo atliktos tos dienos liturginės pamaldos, paskaityta Kristaus kančios istorija, atitinkamame pamoksle apmąstyta Kristaus kančia. Vėlykoms čia buvo pasiruošta išpūdiniai ir prasmingai.

Kun. Br. Liubinas

Redakcijos pastaba. A. Soudargienės aprašytoji Australijos Lietuvių Sodyba yra kitokio pobūdžio. Ten žmonės gauna iki gyvos galvos dviejų butų namus, kuriuose jie tvarkos ir šeiminkauja kaip įprastai patinka.

Gyvenimas po gyvenimo

Tokių vardu Amerikoje vienas žinomas psichiatras dr. Raymond Moody parašė knygą. Joje surinkti apklausinėjimai tokių žmonių, kurie jau buvo laikomi mirusiais, bet pavartojus pačias moderniausias medicinos priemones, vėl atgaivinti.

Iš tikrųjų tai yra mokslininkų psichiatrų bandymas skverbtis į sritį, kuri priklauso teologijai. Jie nori apčiuopiamu būdu patirti pomirtinio gyvenimo egzistenciją. Be jau minėto gydytojo, Amerikoje šioje srityje ypač daug yra pasidaravusių dr. Elizabeth Kubler-Ross, ji surinko šimtus apklausinėjimų iš žmonių, pergyvenusių „mirties patyrimą“. Kaip ir aukščiau minėtas dr. Moody, ji pastebėjo tik tokius pacientus, kurie jau buvo laikomi mirusiais, bet vėliau atgaivinti.

Dr. Kubler-Ross sako, kad jie visi prieš „numirdami“ turėję panašius patyrimus, rodančius, kad gyvenimas, atsiskiriant su šiuo pasauliu, nepasibaigia, kad „gyvenimas tęsiasi ir po gyvenimo“.

Tų pacientų patyrimą ji skirsto į visiemis bendras tris fazes. Pirmiausia, jie visi jaučią sielą atsiskiriant su kūnu; po to — absoliutinės ramybės ir pasitenkinimo jausmas ir pagaliau jutimas, kad ateina pasitikti kažkas, kuris anksčiau yra miręs...

Zinoma, šitie tyrimai ir jų išvados dar neduoda pakankamai medžiagos moksliekiams sprendimams suformuluoti. Jie tik skatina psichiatrijos specialistus toliau gilintis į mistiškąjį pomirtinį gyvenimą. Jie mano, kad tobulėjant atgaivinimo technikai, bus galima pasiekti ir tobulėsių rezultatų. Svarbiausias psichiatrų uždavinys šioje srityje yra neįsivelti į teologijos mokslą, kuris nemirtingumą aiškina pasiremdamas visais kitais pagrindais.

Pabiros

APIE LORDĄ MONTGOMERĮ

Visi dideli žmonės yra apipinti istorijomis ir anekdotais. Netruksta jų ir apie lordą-fieldmaršalą Montgomery. Čia pateikiama pora iš jų.

Ką tu geri?

Pats Montgomery savo atsiminimuose aprašo pirmuosius pietus su W. Churchilliu Brighton. Jų metu Churchillis paklausęs:

— Ką tu geri?

— Vandeni, — atsakęs Montgomery.

Nustebusiam Churchilliui fieldmaršalas paaiškino, kad jis visiškai negeria ir nerūko, bet visada jaučiasi 100% sveikats (fit). I tai Churchillis jam atsakęs:

— O aš geriu ir rūkau ir esu 200% sveikas...

Karaliaus įpėdinis

Karo metu gen. Eisenhoweris, lankydamsis pas karalių Jurgį VI, išsireikė:

— Man atrodo, kad jūsų generolas Montgomery nori užimti mano vietą. (Eisenhoweris tada buvo vyr. Sąjungininkų vadas).

Karalius jam atsakė:

— Džiaugiuosi tai girdėdamas. Iki šiol aš galvojau, kad jis siekia mano vietos...

„Britanijos Lietuvis“, 1951 m. Nr. 12-16.

— Kovo 7 d. Londono Meno Sambūrio choras ir taut. šokių grupė dalyvavo septynių tautų festivalyje Chelsea Town, salėje.

— Manchestery įvyko lietuvių šachmatų pirmenybės. Pirmą vietą laimėjo P. Mončiūskas, antrąją — A. Valutis ir trečiąją — A. Bučys.

— Kovo 31 d. Nottinghamo buvo sukurta pirmoji Anglijos lietuvių dainų šventė. Dalyvavo V. Mamaičio vadovaujamas Londono Meno Sambūrio choras ir Nottinghamo „Rūtos“ choras, vedamas V. Untulio.

Ta pačia proga įvyko ir lietuvių sportininkų krepšinio turnyras. Žmonių prisirinko „kaip per atlaides“.

— Liežo lietuviai Belgijoje suruošė bendras Vėlykas ir pasilinksminimą.

— Eilandžio 28 d. Bradfordo DBLS skyrius suruošė koncertą miesto salėje. Programą atliko Londono lietuvių choras ir taut. šokių šokėjai.

— Halifaxe įvykusiame lietuvių stalo teniso turnyre pirmą vietą laimėjo V. Piščikas.